

O'ZBEKISTONNING IQTISODIY VA IJTIMOYIY GEOGRAFIYASI KURSINI JOY NOMLARIDAN FOYDALANIB O'QITISH TEXNOLOGIYASI

(O'zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi kursining o'zbekistonning regional tavsifi bobida joy nomlaridan foydalanib o'qitish texnologiyasi)

Arabboyev Asliddin Rafiqjon o'g'li

Andijon davlat universiteti Tabiiy fanlar fakulteti

+998934195436

Annotatsiya

Hozirgi kunda ta'lim tizimini tubdan isloh qilish zamon talabiga aylanib bormoqda. Ushbu rivojlanish o'qituvchini o'z ustida ishlashiga, o'quvchini esa intiluvchanlikka, tashabbuskorlikka, voqea-xodisalarga o'z munosabatlarini bildirishga hamda keng fikrlashga undaydi. Ushbu maqolamiz orqali Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fanining bir sohasi bo'lmish O'zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi kursining O'zbekistonning regional tavsifi bobida joy nomlaridan foydalanib o'qitish haqida yozilgan.

Kalit so'zlar: Andijon, Namangan, Farg'ona, Toshkent, Sirdayo, Jizzax

KIRISH

Bugungi kunda bizning ta'lim tizimi ham rivojlanayotgan davlatlar qatorigakirish uchun juda katta amaliy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Interaktiv metodlar – bugungi kun talabidan kelib chiqqanholdao'quvchilarga sifatli ta'lim berish va ularni faollikka, tashabbuskorlikka o'rgatadigan, zamonaviy yondashgan holda fanlarni chuqur o'rganishgayordamberadigan metodlardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida yoshlarning ta'lim-tarbiyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasining prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan "Yangi O'zbekistonning 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi" loyihasining 4-bandi "Adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish" hisoblanadi. Ushbu bandida berilgan 44-maqсад "Maktablarda ta'lim sifatini oshirish, pedagog-kadrlarning bilimi vamaalakasini xalqaro darajaga olib chiqish" hamda 46-maqсадida "Oliy ta'limga qamrov darajasini 50 foizga yetkazish va ta'lim sifatini oshirish kabi masalalar alohida vazifa qilib ko'rsatilgan. Ushbu maqsadlardan kelib chiqqan holda xalq ta'limi xodimlarining asosiy vazifasi Prezidentimizning "Yangi O'zbekiston- maktabostonasidan boshlanadi!" degan ezgu shior ostida Yangi O'zbekistonga munosib farzandlarini tarbiyalash, aniqrog'i bilimli, salohiyatli, kuchli, vatanparvar, milliy iftihor tuyg'ulari jo'sh urib turgan bozor munosabatlari sharoitida

erkin faoliyat ko'rsata oladigan, raqobatbardosh yosh avlodni kamol toptirishdir. Aynan, maktab ta'limiga ham interfaol metodlardan foydalanibo'qitishning dolzarbligi ham shundadir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

X.B.Nikadambayeva, D.I.Ro'ziyeva, Z.A.Karabazov "O'rta Osiyo tabiiy geografiyasi"ni interfaol metodlardan foydalanib o'qitish imkoniyatlari uslubiy qo'llanmasida Amerikalik psixolog olimlar R.Karnikau va F.Makelrouning o'rganishlariga ko'ra shaxsning tabiiy fiziologik-psixologik imkoniyatlari muayyan shakllarda o'zlashtirilgan bilimlarni turli darajada saqlab qolish imkonini beradi. Unga ko'ra o'quvchi O'zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi kursining O'zbekistonning regional tavsifi bobining mavzularini o'zi o'qiganida 10 %, mavzuga doir ma'lumotni o'qituvchidan eshitganida 20 %, mavzuga oid turli xil videoroliklar, reportajlar va boshqalarni ko'rganida 30 %, mavzuga oid bo'lgan videoroliklar, reportajlarni ko'rib, o'qituvchi tomonidan tushuntirib berilganda 50 %, mazkur ma'lumotlarni tengdosh o'quvchisiga o'zi uzatganida 80 %, o'zlashtirilgan bilimlarni o'zining darsga tayyorgarlik jarayonida qo'llaganda 90 % hajmdagi ma'lumotlarni yodda saqlash imkoniyatiga ega.

NATIJAR VA MUHOKAMA

Yuqoridagi fikrlarni inobatga olgan holda quyidagi masalalarga o'tamiz.

Andijon - O'zbekiston Respublikasi tarkibidagi viloyat, shahar va tuman nomi. Andijon nomining kelib chiqishi haqida turli xil rivoyat va afsonalar mavjud. Ayrim mutaxassislar shahar nomi malika Andukon ismidan olingan yoki «ozodagon» va «mardon» so'zidan («ozodlar shahri», «mardlar shahri») hosil bo'lgan deb izohlaganlar.

Farg'ona - 1924-yildan boshlab shahar Farg'ona nomi bilan mashhur. Ko'rinadiki, shahar uzoq tarixga ega bo'lmasa ham, ammo nom uzoq tarixga ega. Taniqli nomshunos olim H.Hasanov Farg'ona so'zining etimologiyasiga oid o'ndan ortiq talqinni keltirgan va ularning birontasini ham qat'iy izoh deb hisoblamagan. Ular orasida vodiyning geografik o'rni bilan bog'liq va qadimiy so'g'd tiliga tegishli parkona - «har tarafi tog', bir yog'gina ochiq bo'lgan vodi», «atrofi berk vodi» so'zi Farg'ona nomiga asos ho'lgan degan izohni haqiqatga yaqin desak bo'ladi. Tarixchi A.Xo'jayev milodiy VI asrgacha yozilgan xitoy manbalaridagi ma'umotlarni chuqur o'rganib qadimiy Farg'ona mamlakati bilan uning ilk poytaxtining nomi bir xil bo'lganligi va ular xitoycha atrofi tog'lar bilan o'ralgan tekislik ma'nosini bildiruvchi bitta Yuan hieroglifi bilan ifodalanganligini aniqlagan. Olimning yozishicha, chalkashliklarning oldini olish maqsadida qadimgi xitoy tarixchilari mamlakat nomiga day - «buyuk, katta» so'zini qo'shish orqali uni Dayyuan - Buyuk Farg'ona yoki Katta Farg'ona deb atashgan.

XULOSA.

Jahonning iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi kursining jahonning siyosiy xaritasi mavzusida joy nomlaridan foydalanib o'qitishda foydalanilsa, o'quvchilarda Vatanga muhabbat, o'z atrofidagi vaqea-xodisalarga nisbatan munosabat bildiradi oladigan komil inson bo'lishiga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. S.Qorayev Topinimika O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi Muvofqlashtiruvchi Kengashi tomonidan nashrga tavsiya etilgan. O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti Toshkent — 2006
2. Zohid Madrahimov. Tarixiy toponimika. «Navro'z» nashriyoti Toshkent 2017.- 128 b
3. M. T. Mirakmalov SH. M. Sharipov M. M. Avezov M. T. Hojiyeva 7-sinf Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi
4. X.B.Nikadambayeva, D.I.Ro'ziyeva, Z.A.Karabazov “O'rta Osiyo tabiiy geografiyasi”ni interfaol metodlardan foydalanib o'qitish imkoniyatlari.Toshkent-2017. -224 b